

JONGE CRIMINELEN MAKEN VOETTOCHT VAN 2.500 KM

Het rechte pad naar Compostela

Eens een dief, altijd een dief? Niet als het van de Franse priester Guy Gilbert afhangt. Hij haalde onlangs weer het nieuws met zijn boek *Priester bij het uitschot*, waarin hij een pleidooi houdt om jonge misdadigers niet aan hun lot over te laten. 'Elke jongere is recupereerbaar' luidt Gilberts motto. In ons land streeft de Leuvense vereniging Oikoten hetzelfde doel na. Ze probeert jongeren met een crimineel verleden weer op het rechte pad te brengen door met hen een zware voettocht naar Compostela te maken.

Guy Gilbert kwam in de gevangenis van Leuven zijn nieuwe werk voorstellen. Net zoals in zijn eerste boek *Mijn kerk is de straat* vertelt hij erin over zijn ervaringen met ontspoorde jongeren. De rockpriester, in ons land vooral bekend geworden door zijn emotionele speech over liefde tijdens het huwelijk van prins Laurent en Claire, leeft al bijna veertig jaar tussen straatboefjes in Parijs. In de Provence vangt hij criminele jongeren op die door iedereen opgegeven zijn. Ook de Vlaamse vereniging Oikoten organiseert werkkampen in de Franse Pyreneeën voor jonge misdadigers. Maar het zijn vooral haar loodzware voettochten naar Santiago de Compostela die tot de verbeelding spreken. “Die tochten zijn een echte beproeving”, geeft projectcoördinator Tom Herbots toe. “De meeste mensen die een pelgrimstocht naar Compostela ondernemen, leggen enkel het laatste gedeelte af. Onze jongeren doen die tocht van 2.500 kilometer stap per stap, vier maanden aan één stuk.”

Elke jongere is recupereerbaar: is dat ook jullie stelling?

Tom Herbots: Zo sterk als priester Gilbert zou ik het niet willen uitdrukken. De jongeren die bij ons komen, zitten niet in een gevangenis, maar in een gesloten instelling. Juridisch gezien kunnen minderjarigen in ons land namelijk geen misdrijf plegen. Wel zien wij het zo dat elke mens in de rol zit die hem is toebedeeld. Door onze tochten willen wij jongeren een radicaal andere rol laten spelen. Die van pelgrim, bijvoorbeeld. Op die manier hopen we de negatieve spiraal waarin ze terecht kwamen te doorbreken.

Hoe is dat idee gegroeid?

Oikoten bestaat al bijna twintig jaar en is ontstaan doordat enkele opvoeders de film *Vision Quest* zagen, waarin Amerikaanse gedetineerden de grote trek naar het Westen opnieuw maken. Nadat de formule hier een aantal keren succesvol werd toegepast, hebben we er een vereniging voor opgestart. Nu vertrekken elk jaar zestien jongeren met een begeleider voor vier maanden naar Compostela.

Wat willen jullie bereiken met die voetochten?

Het is de bedoeling dat die jongens of meisjes een emotioneel proces doorlopen terwijl ze aan het stappen zijn. Door letterlijk en figuurlijk afstand te nemen van hun thuismilieu, kunnen ze beter nadenken over zichzelf en hun daden. Die reflectie is niet verplicht, maar we weten uit ervaring dat dat vanzelf komt als je zo lang gaat stappen. Ze krijgen ook een enorme verantwoordelijkheid, want ze beschikken zelf over hun vrijheid, die ze in de gesloten instelling waren kwijtgeraakt.

Is zo'n tocht een vorm van alternatieve straf?

Dat is nu niet het geval, maar er wordt wel over gedacht voor de toekomst. Jeugdrechtvaarders zijn geïnteresseerd in ons project en polsen wel eens naar de mogelijkheden, maar dat staat praktisch nog niet op punt.

Jullie krijgen dus echt zware criminelen over de vloer?

Tja, dat gebeurt zeker. Dat gaat van diefstallen tot moorden. En het zijn niet alleen jongens, onlangs maakte ook een meisje dat met vrienden overvallen op krantenwinkels had gepleegd, de tocht.

Aan welke regels moeten de jongeren zich houden?

Er zijn vier regels, die we in een contract zetten. Eén: je mag niets onwettelijks doen. Twee: je moet alles in het werk stellen om de reis tot een goed einde te brengen. Drie: je moet elke meter te voet afleggen. Liften of de bus nemen is dus verboden. Vier: je mag geen gsm's of koptelefoon meenemen. Verder mag alles. Wilen die kerels 's avonds pinten gaan pakken, prima. Maar de volgende ochtend zullen we wel lastig zijn als ze door een kater

“Veertig procent van de jongeren die naar Compostela gingen, leidt nu een normaal leven”

niet verder kunnen stappen. Als de regels overtreden worden, zorgen wij ervoor dat de jongere terug in België geraakt. De jeugdrechter zal dan beslissen wat er verder gebeurt, maar meestal moeten ze dan terug naar de gesloten instelling.

Wie gaat er mee als begeleider?

Die mensen zoeken we heel zorgvuldig. Je moet geen diploma hebben om een goede pelgrimsbegeleider te zijn. Zowel de loodgieter als de leraar wiskunde komt bij ons terecht. Ze moeten wel levenservaring hebben. Het belangrijkste vind ik dat het mensen zijn die een moeilijke periode hebben meegemaakt, waar ze sterker uit gekomen zijn. Om 24 uur op 24 met die jongeren samen te leven, moet je sterk in je schoenen staan. Toch moeten ze niet alleen sterk zijn, maar ook moederlijk of vaderlijk genoeg om begrip te kunnen opbrengen voor misstappen.

Père Gilbert: “Waarom leef ik tussen jonge mensen die heel slechte dingen hebben gedaan? Om hen bij te staan en ervoor te zorgen dat zij met ons in harmonie kunnen leven. Op die manier hoop ik dat er geen nieuwe Marc Dutroux opstaat.”

“Het geweld van de gevangenis veroorzaakt een diepe haat. Zonder hulp belandt men terug in de cel”, zegt Guy Gilbert. Heeft jullie project meer kans op een goede integratie in de maatschappij dan een instelling of gevangenis?

Daar zijn wij van overtuigd. Het laatste onderzoek dat we deden, toont aan dat veertig procent van de jongeren die naar Compostela gingen, een normaal leven leidt. Met 25 procent van hen liep het weer fout. Van de overigen weten we het niet, omdat ze niet terug te vinden zijn. Maar belangrijker nog is dat het onderzoek aantoonde dat voor de meesten onder hen de stapreis de meest positieve ervaring uit hun jeugd was. Onlangs ging ik nog op bezoek bij een jongen die tien jaar geleden de tocht maakte. Uit alles wat hij vertelde, bleek dat Compostela een keerpunt in zijn leven was. En daarvoor doen we het natuurlijk.

— Ann Lemaître —

*Info over Oikoten: www.oikoten.be
Priester bij het uitschot, Guy Gilbert,
€ 14,95, Lannoo*